

Motion till riksdagen 2005/06:K401

av Åsa Torstensson (c)

Svensk-romsk kulturhistorisk forskning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om romernas rätt till sin egen svenska historia och att med hjälp av forskning och etnologiska studier, grundade på den erfarenhet som hittills genomförd forskning med utgångspunkt från "Tattarstan" i norra Bohuslän gett, öka kunskapen om och förståelsen för den svensk-romska kulturhistorien, stärka ett öppet demokratiskt samhälle och förhindra utanförskap.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om vikten av att all forskning och etnologiska studier kring romernas svenska historia sker med djup förankring och tillsammans med romerna och den romska kulturen, och att kompetensen bland gruppen resande romer tillvaratas.

Motivering

Romer och samer hör till de minoriteter som under lång tid verkat i vårt land. Medan samerna etablerat sig i ett relativt begränsat geografiskt område i landets norra delar återfinns vi romer och romsk kultur över hela Sverige. Medan samerna lyckats skapa sig ett, om än begränsat, utrymme för sin kultur har romernas situation alltid präglats av brist på acceptans för kultur och identitet. Allt har haft sin grund i att resandefolket setts med oblidiga ögon av svenskarna och med eller mot sin vilja historiskt blivit hänvisade till att bli ett vägfärdande folk utan fast punkt i tillvaron. Redan under 1500-talet kom de första romerna till vårt land. Romer med permanent boende i en form av grupp gemenskap är lokaliserade till en enslig plats i norra Bohuslän där ett 30-tal bostäder lokaliserats. Platsen heter officiellt Snarsmon under Ejde i Bullaren, Tanums kommun och benämns "Tattarstan".

Fel! Okänt namn på

Detta första tätortsboende i jordkolor daterar sig till tidigt 1800-tal men fick sin största omfattning under andra halvan av 1800-talet. "Tattarstan" upphörde på grund av konflikter med ortsbefolkningen i slutet av århundradet. Under 2004 och 2005 påbörjades, med stöd av offentliga medel och med ideella insatser, studier av den kultur som kan spåras i resterna av Snarsmons bosättningar. Det forskningsarbete som initierats av Bohuslän Museum har resulterat i en rapport som kommer att följas av ytterligare en under vintern. Under båda utgrävningstillfällena har ett stort antal medlemmar i resandeargorganisationen deltagit med stort engagemang. Det är romerna själva, resandefolket, som kan övervinna alla oförrätter som ligger nedärvda sedan generationer. Svenskarna bär på en stor skuldbörda ackumulerad under flera hundra år. När begreppet folkhem myntades gällde detta inte romerna. Så sent som på 1940-talet förekom allvarliga trakasserier av allehanda slag. En gammal dam med romskt ursprung berättar om sina upplevelser med stor indignation. Hon minns med sorg när hon trakasserades av sina svenska skolkamrater under de få veckor hon kunde gå i skola på grund av det kringflackande liv hennes familj tvingades till, bortjagade som de ständigt blev. "Myndigheterna gjorde inte livet lättare, de tog ifrån oss alla rättigheter till och med rätten att föda barn. Samhället lät sterilisera oss."

Genom att med hjälp av forskning stödja deras strävanden att finna sin egen historia och därmed stärka sitt eget självförtroende och stolthet, att finna sin naturliga roll bland svenskar i Sverige, kan vi kanske stärka integrationen och förståelsen för olika kulturer och förhindra att generationer framåt hamnar i ett oåterkalleligt utanförskap.

Romernas situation är tyvärr ingalunda unik, men en djupanalys av problematiken med gemensamt engagemang från det offentliga Sverige, ideella organisationer och romska företrädare och organisationer kan ge stor lärdom och förståelse för olikheter som förstärker ett öppet demokratiskt samhälle och hindrar utanförskapets problem. Här har det offentliga Sverige en särskilt uppgift att vara ödmjukt aktiv i detta svåra arbete tillsammans med romernas egna organisationer. Detta bör ges regeringen till känna.

Genom etnologiska studier grundade på den erfarenhet som hittills genomförd forskning med utgångspunkt från "Tattarstan"/Snarsmon i norra Bohuslän gett kan dagens romer lättare bli integrerade med det svenska samhället.

En förutsättning för ett lyckat resultat, med djup förankring bland romerna och den romska kulturen, är att kompetensen bland gruppen resande romer tillvaratas. Ett stöd från samhällets bör därför riktas direkt till de berörda. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 4 oktober 2005

Åsa Torstensson (c)